

Motion till riksdagen 2021/22:1253

av **Marlene Burwick (S)**

Etablering av fristående skolor

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om etablering av fristående skolor och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I dag är det kommunen som är huvudansvarig för sin skolorganisation. Samtidigt är det staten, genom Skolinspektionen, som beslutar om tillstånd för nyetablering av fristående skolor.

Skolinspektionen har varit mycket generös med tillståndsgivningen trots att kommunerna i många fall har varnat för överetablering och negativa konsekvenser för ekonomi och segregation. När det gäller gymnasieskolan har detta uppmärksammats och regeringen har tillsatt en utredning som föreslagit att etableringsfriheten ska begränsas, men problemen är stora också i grundskolan.

När de vinstdrivna skolbolagen får tillstånd att starta grundskolor etablerar de sina skolor där de har störst möjligheter att fylla sina elevplatser med studiemotiverade elever med goda förutsättningar, inte där behovet av nya skolor är störst. Med studiemotiverade elever kan de hålla nere lärartätheten och ändå få goda kunskapsresultat. Det är framför allt så, genom att spara på lärarna, som de får möjlighet att göra vinst. Inom gymnasieskolan etablerar de sig allra helst inom yrkesprogramsegmentet där programpenge är störst. Inte sällan maximerar de vinsterna där genom att hålla nere fasta kostnader för utrustning utöver lägre lärartäthet. Vinstmöjligheterna styr skoletableringarna, inte elevernas och samhällets behov.

Kommunerna, som har det yttersta ansvaret för att alla elever får den skola de har rätt till, kan inte planera sin skolorganisation rationellt och långsiktigt. De måste anpassa sig till de förutsättningar som marknaden och de vinstdrivna skolbolagen skapat. I framförallt storstadsområdena trängs de offentligt drivna skolorna tillbaka.

Fri etablering av skolor har negativt påverkat kommunernas förutsättningar att långsiktigt planera utbildningar utifrån elevernas behov och efterfrågan. Det har också

negativt inverkat på kommunernas ekonomi då resurser gått till tomma lokaler framför lärare och undervisning när elevantalet minskar samtidigt som antalet skolor ökar. Det är orimligt att kommunerna som bär det största finansieringsansvaret inte själva kan styra vilka och hur många huvudmän som kan etablera sin verksamhet.

Kommunerna bör därför ges ett avgörande inflytande vid nyetableringar av friskolor för att de ska kunna planera sin skolorganisation med långsiktig samhällsnytta och likvärdighet i fokus.

Marlene Burwick (S)